

هر مسلمان و مصلح اجتماعی باید در برابر توهین و تهمت، چشم پوشی کند

تنها پیامبر مخاطب آیه نیست، بلکه هر مسلمان و هر مبلغ و مصلح اجتماعی باید با لجوجان و جاهلان یاوه‌گو، برخوردی اعراض آمیز داشته باشد و در برابر توهین و تهمت‌ها چشم‌پوشی و صبر کند.

تنها پیامبر مخاطب آیه نیست، بلکه هر مسلمان و هر مبلغ و مصلح اجتماعی باید با لجوجان و جاهلان یاوه‌گو، برخوردی اعراض آمیز داشته باشد و در برابر توهین و تهمت‌ها چشم‌پوشی و صبر کند.

خبرگزاری مهر-گروه دین و اندیشه: خداوند متعال دین اسلام را برای هدایت انسان‌ها فرستاده و هر آنچه را برای رسیدن به بالاترین قله فضیلت بدان نیازمندند برایشان تبیین فرموده است. در طرح ملی زندگی با آیه، هر روز ماه مبارک رمضان، مهمان یک آیه از آیات کلام وحی خواهیم بود. تفسیر و تلاش برای فهم قرآن کریم از زمان پیامبر اعظم (ص) تا به امروز ادامه داشته است و جاودانگی قرآن سبب می‌شود تا تفسیر آن کتاب در هر عصر و زمانی ادامه یابد؛ چرا که آیات قرآن، مهم‌ترین و نخستین منبع برای فهم دین به شمار می‌روند. مهم‌ترین ویژگی تفسیری که در ادامه، آن را مشاهده می‌کنید، کوشش در تبیین بعد هدایتی قرآن، یعنی هدف اصلی نزول است: «هُدًى لِلنَّاسِ». در این تفسیر فقط به کشف معنا و ذکر پاره‌ای الفاظ و عبارات تفسیری صرف بسنده نمی‌شود؛ بلکه آنها درآمدی برای تبیین ابعاد هدایتی کلام خداوند قرار داده شده و مخاطب را از معبر لفظ به معنا و از معبر معنا به بلندای هدایت قرآن، سوق می‌دهد.

طرح زندگی با آیه‌ها درصدد است که عموم مردم را با مفاهیم آیات منتخب بیش از پیش آشنا کند و خبرگزاری مهر در مجموعه مطالب «زندگی با آیه‌ها» به صورت تفصیلی و تصویری با بیان استاد محمدعلی انصاری مفسر قرآن کریم، تفسیر این آیات مبارکه را تقدیم نگاه مخاطبان می‌کند.

سوره اعراف آیه ۱۹۹

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

عفو و گذشت را پیشه کن، و به کار پسندیده فرمان ده، و از نادانان روی بگردان.

نکته‌ها

با آنکه برای کلمه ی «عفو»، چندین معنا بیان شده است: حدّ وسط و میانه، قبول عذر خطاکار و بخشودن او، آسان گرفتن کارها، ولی ظاهراً در این آیه، معنای اوّل مراد است.

«خُذِ الْعَفْوَ»، به معنای عفو را در اختیار و کنترل خود داشتن و به جا استفاده کردن آن است، لذا در بعضی موارد باید قاطعانه برخورد کرد، «وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ» چنانکه «أَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ» به معنای آزاد و رها کردن جاهلان و دشمنان نیست، بلکه مراد با آنان نبودن و میل به آنان نداشتن است، اما گاهی موعظه، تذکر و حتی برخورد با آنان لازم است. «فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَ عِظْهُمْ»

این آیه با تمام سادگی و فشردگی، همه ی اصول اخلاقی را در بر دارد. هم اخلاق فردی «عفو»، هم اخلاق اجتماعی «وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ»، هم با دوست «عفو»، هم با دشمن «أَعْرِضْ»، هم زبانی «وَأْمُرْ»، هم عملی «أَعْرِضْ»، هم مثبت «خُذِ»، هم منفی «أَعْرِضْ»، هم برای رهبر، هم برای امت، هم برای آن زمان و هم برای این زمان. چنانکه امام صادق علیه السلام فرمودند: در قرآن آیه ای جامع تر از این آیه در مکارم الاخلاق نیست.

شکی نیست که عفو، در مسائل شخصی است، نه در حقّ النَّاس و بیت المال.

وقتی این آیه نازل شد، پیامبر صلی الله علیه و آله از جبرئیل توضیح و شیوه ی عمل به این آیه را درخواست کرد. جبرئیل پیام آورد: «تَعَفَّوْا عَمَّنْ ظَلَمَکَ وَ تُعْطِی مَن حَرَمَکَ وَ تَصِل مَن قَطَعَکَ»، از کسی که به تو ظلم کرده در گذر، به کسی که تو را محروم کرده عطا کن و با کسی که با تو قطع رابطه کرده است، ارتباط برقرار کن.

سراسر این سوره، با تعبیرهای گوناگون دعوت به اعتدال است. اعتدال در حقوق (آیه ی ۲۹)، در مصرف (آیه ی ۳۱)، در زینت (آیه ی ۳۲)، در عبادت (آیه ی ۵۶)، در خانه سازی (آیه ی ۷۴)، در اقتصاد (آیه ی ۸۵) و نسبت به شیوه ی اجرای حق و عدالت در امت حضرت موسی علیه السلام و امت حضرت محمد صلی الله علیه و آله در آیات ۱۵۷ و ۱۸۱ نکات ارزشمندی آمده است.

پیام ها

۱- همواره باید راه میانه و اعتدال را پیشه کرد. «خُذِ الْعَفْوَ»

۲- خوب بودن تنها کافی نیست، باید در جامعه خوبی ها را ترویج و سفارش کرد. «وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ»

۳- تنها پیامبر مخاطب آیه نیست، بلکه هر مسلمان و هر مبلغ و مصلح اجتماعی باید با لجوجان و جاهلان یاوه گو، برخوردی اعراض آمیز داشته باشد و در برابر توهین و تهمت ها چشم پوشی و صبر کند، نه آنکه درگیر و گلاویز شود. «وَأَعْرِضْ...»

۴- هم باید به معروف امر کرد و هم شیوه ی امر کردن، باید معروف و پسندیده باشد. «وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ»

۵- مراد از جاهلان، نابخردان است، نه بی سوادان. «وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ» در فرهنگ قرآن و روایات، معمولاً جهل در برابر عقل است.

۶- در شیوه ی اعراض و گذشت، نباید به خواسته و گفته ی جاهلان که بر خلاف مصلحت است توجه کنیم، بلکه باید محکم و استوار ایستاد. «أَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ»